

Otthon lenni a Spitzbergákon

[2014. január]

Egyik nagybátyám, akitől elvették a törökmatolcsi szalámigyárat a kommunisták, és juhvirslit igyekeztek összepréselni apróra őrölt flasztornyessedékből, feldühödött állapotában, nem sokat gondolkodva a következményekkel, igaz, a hatóságok sem óvták őt akkoriban a felelőtlen kalandorkodástól, örültek, hogy Törökmatolcson egy kizsákmányolóval, népnyzó gyárossal kevesebb van, szóval országos méretűre duzzasztott bánatában kivándorolt a Spitzbergákra.

Akkoriban nem sokat tudtunk a Spitzbergákról. Nagyanyám szerint ez egy finom úri hely volt Észak-Németországban, nem olyan átkozottul vacak, és semmiféle erőteljesebb tőkegyarapításra alkalmatlan, szar hely, mint Törökmatolcs, amely nem messze feküdt a teljes lepukkanástól és a totális unalomtól, és úgy folyt át rajta az Amazonász leve, mint dédnagyapátok lyukas markán a drága hengerfalvi vagyon földekkel, malmokkal, három udvarházzal, számtalan telekkel-nyarakkal, vadul viháncoló erdőségekkel. Azok a bizonyos végtelen árnyas és zengő derekú fákkal teletömődött erdőségek fájtak neki a legjobban.

Mások viszont úgy vélték, hogy a Spitzberger valami zsidó kaszinó Bécsben, ahová nagybátyámat az ő nagyapjának a vére hajtotta, hiszen rettenthetetlen szerencsejátékos hírében állott, aki egyszer még a szalámigyárat is feltette teljesen nekibőszülve egy enyhén rosszdamaillatú szeptemberi éjszakán.

Főlrakta, kérlek szépen a kártyára, s ahelyett, hogy elveszítte volna, éppen az ellenkezője történt. Mesélte nemegyszer Kokos néni, a tamilgyanús szomszéd, aki Spitzberger úrnak a szeretője volt Bécsben, csak aztán megöregedett a tömés a fogában, és kihullott a legfeszültebb percben, éppen abban a pillanatban, amikor a nepáli száműzött herceg veszített. Belerobbant, hogy úgy mondjam, a majonézés tányérkába, amikor a princ éppen a legnagyobb vesztesben volt, a vele egyszerre száműzött társuralkodó, Bel-Katmandu tigrise (ahogyan magát nevezte) viszont egyre csak nyerte a zsetonokat, betonbunkereket, pagodákat és tigriscsapdákat. Ennek a sárga hercegnek régóta fájt a foga az egyeduralkodásra, Tibetre és a Kokos néni tűzpiros ajakára, és mindez ott történt a Spitzberger úr kaszinójának hátsó barlangjában, a félig földbe ásott játékszobában, már jóformán Bécs alatt, csupa elegáns félhomályban, amelyet azóta sem tapasztalt Kokos néni, akit ezekután szó nélkül elbocsátottak, és haza kellett költöznie egy szál batyuval a mi utcánkba azzal a vérpiros ajakával egyszerre.

Nagybátyámnak viszont szerencséje volt, mert a szalámigyárat, ahelyett, hogy elveszítette volna azon az estén – élete legfényesebb mozzanatában –, még nyert a gyár mellé valami jókora százholdas erdőséget, amit azonnal dédanyánknak ajándékozott.

Dédikénknek egy percig sem volt nyugta, folyton csak azt fuvalázta nagybátyám, Isidoro de Royas fülébe, vigyél ki, Izidor fiam, az erdőbe, mert látni akarom, ha ugyanolyan árnyat adók, éppen annyire zeng a derekuk a tölgyeknek és sudár gyertyánfáknak, mint dédnagyapátok dédabisztrai erdeje tette volt 1915-ben. De nagybátyám mindig kitért valamilyen kifogással a kérés elől, hogy éppen lefulladt az akkumulátora a Dodgenak, vagy kimarjult a kocsi jobb első kereke, máskor – télvíz teljében – nem átalotta azt állítani, hogy egész Déda község pont majáliszok, hancúrozik a mi erdőnkben, ugyanis Gyertyafaló Szent Honofreusz ünnepe van az óhitű ortodoxoknál, s a szentről tudvalevő, hogy úgy mentette meg a falut, hogy bombázáskor megette a kezében tartott égő gyertyát, egyben nyelte le, hogy a fényre ne gyűljenek, mint a darazsak a szőlőre, az ellenséges Zeppelinek.

De hát Izidor bácsi, vetette oda legkisebb öcsém, Roger van der Kisokos, akár el is fújhatta volna, nem kellett volna az egészet felfalni, mint egy szál cserkészkolbászt.

Eh, mit értesz te a hit dolgaihoz, kis pogány, legyintett nagybátyám, akitől később elveszik az ugyancsak hitetlen kommunisták a szalámigyárat Törökmatolcson kártérítés és értesítés nélkül, mit értesz te az orthodox ólélek titkaihoz..., nézett szomorúan reánk, holott akkor még csak nem is gomolygott a történelem méhében az államosítás, a szalámiművek javában termelte, ontotta magából az andalító illatú, gyönyörűsen fejlett szalámirudakat, a remegő párizsi-oszlopokat, prágai préseltsonka-tömböket. A környék összes kereskedője – szatócsok, engrosz bácsik és hentesek – sorba állt, rendelt, betelefonált, futárral küldte a rendelést a nagyobb tételekért, számláztunk, csomagoltunk, és szállítottuk éjjel-nappal jégtömbök között, speciális kocsikban, amit Somodi, a részeges bádogos alkotott egy józan félórájában maradandóra. A vevők majd felvesztek, folyton csak az Isid'or Szalámiművek termékeit keresték a boltokban, vitték születésnap ajándékként, bankettre, torra, konfirmációra, bérnyelésre, kerti mulatságra vásárolták, röpkültek vele a választott imádott felé, leszalámizták vele az orvosokat és szakszervezeti üdülési beutalókat osztó bürokratákat, egyetemes korrumpa volt, becsempészték a hústalan napokon a konviktusba; a katolikus főgimnázium igazgatója majálisra vásárolta a püspöki helynök úrnak, akitől a Főgimnázium sorsa végső fokon függött-lógott, cérnaszálon himbálózott a megszüntetés veszedelmes verme és az évenkénti működés lila felhői között.

Nagybátyám pedig kivándorlása után különös átváltozáson esett át. Itthon sohasem adta jelét annak, ha érdekelné különösebben a politika, a világ vérekes szemgolyója. Mint minden férfiember, ő is elolvasta az újságot – a mi családjunkba mindig konzervatív-dafke-lapok jártak, amelyekben a lap írói nagyokat mondtak, döngő mellettel meneteltek az újságolvasók kívánsága szerint, odamondtak az alakodóháznak (rendszerint a britnek vagy a belgának), felsőhajtottak a régi daliás idők alkalmából, felbőfőgték a holt nagyságok aforizmáit, láttuk, hogyan ingatták az ég felé ujjukat Grosz bácsi korcsmajájában; a vezércikkíró Koválcuk és a hírfejlő Szepnyicska Inggomb voltak a legjobb magyarok rövid távon, merített kiadásban Belső-Lebédia és Ludaskivándi között, de soha semmire sem biztattak a tragikus csatavesztések és emlékezetes bukások saigásának elevenen tartásán, aktív fájlalásán kívül – tehát, bácsikám elolvasta, kisebb-nagyobb kihagyásokkal, késésekkel, ha nem máskor, hát midőn kifelé tartott szigorúan magánygyökintési ügyeinek bonyolítására. Erről mindenki értesült, mert már a hadműveletek előtt legalább félórával erősen sóhajtozott, kóválygott termeinkben, nyögdécselt, fogta a hasát, nyugtalanul csuszkaált előre és hátra a műbőr (barnára pácolt, vastag, préselt papír) borítású domborműves székeinken, fel s alá keringett abban a légtérben, ahol éppen tartózkodott. Összeszedett egypár könyvet, újságot, amit éppen az asztalon hagyunk, hadd lássák, akik betérnek hozzánk, hogy mi lépést tartunk a haladással és a civilizáció berzenkedéseiről és ágaskodásairól, a kultúra hőköléseiről és nekirugaszkodásairól már akkor értesítve vagyunk, midőn még kisvárosunkban senkinek sincs birtokában az öröklét kulcsa, a civilizáció és kultúra ama legfrissebb, a lét mikéntjét megcukrozó vívottmánya. Szóval, mi tagadás, kénytelen vagyok leírni: Izidor bátyám minden családi áldás és csapás, sors-kezdemény és csíraszaporítás dacára nagy spitzbergai hazafi lett.

Legdicsebb tette mégis ahhoz a helyhez kapcsolódik, ahol eszmélt, szerelmes volt, ahol szava meghallgattatott. Emezek folyománya volt maga is. Történt ugyanis, hogy a tatárok egyik folyó évben Felcsikra támadtak, de a történet szempontjából teljesen közömbös, ha Alcsikba vagy a Gyergyai-szoroson át a fenyvesekkel koszorúzott székely bércek legkülső gyepűjén igyekeztek volna átkelni.

Erőhatalommal, martalóc maszkban, tűzzel, vassal, tüzes vasalóval, mellyel harci lovaik sörényét minden pitymallatkor kivasalták, még élet is hagytak a paci nyakán tarajosodni. Így találták szépnek. Ez ugyanolyan vállalható szépségeszmény, mint pópecnek a sonkás

döblec. (Eszétáknak üzenem.) A tatárokat természetesen a csíkiak, gyergyaiak és kászontüzesek Piros Vilmos, Fehér (M)Agyar és Zöld Ász vezetésével visszaverték, a Bug torkolatáig üldözték őket, ott búgtak egyet, majd visszatértek a bércek közé.

Életvitelszerűen. Nem így a tatárok, akik a szégyentől űzve ebben a folyó évben a Spitzbergákra vették magukat. Természetesen a kutyafejűekről beszélnek. Spitzberger Harald és Sven Hidrogén, helyi előljárók addig hírért sem hallották a tatároknak, a hírügynökségek is csak akkor kapták fel a fejüket, fülhallgatóikat és az adáskörzetükben jelentkező zavarótényezőket, amikor a tatárok már Mitokán vezetésével a spitzbergeni partok előtt száguldoztak az alig megszilárdult jégen.

Ezzel összefüggésben említenünk kell, hogy a szigeteket amúgy rendszeresen felkereső melegáramlat annyira meglepődött a tatár mokánylovak taraján megcsiklandó vérveres, gonosz végzetet jósló fénytől, hogy az áramlat felelőse az északi fényhez fordult, felvilágosítást kért, áramoljon-e, vagy forduljon inkább Írország partjai felé? (A szokatlan jelenséget, megmagyarázhatatlan módon, nem jelezte a sarki megfigyelőállomás automata videobioszkópja sem, holott minden inframegáson le volt benne digitalizálva, még pecsétviasszal is hitelesítve.)

A sarki fenyorgona kezelője sem tudott a kérdésre azonnal felelni, arra hivatkozott, bele kell tekintenie adatbázisába. Az elektronika aznap lefagyott, ami nem is csudálható, ugyanis mínusz negyven fok (plusz Áfa) volt észlelhető az atmoszférikus pszeudogörbén. A SARKLEXIKON vaskos kötetei összefagyott lapokkal lappangtak és lapultak a Lappföld legeldugottabb könyvtárának lappantyújában. Amíg bármit is mondhatott volna az áramlatnak, addig a tengervíz befagyott, mint szafaládéba a tehénfarok, a tatárok víg vészjóslással futtatták lovaikat a harc előtti fegyvernyugalanságban.

A történetek fényében állíthatjuk: erőgyűjtés ideje alatt – ha már itt voltak – megrendezték az az évi Tundra-serlegért kiírt jégkupamérkőzéseket. A spitzbergák megrettenve nézték a tatárok jeges küzdelmeit, elborzadtak, mert ennyi durva szabálytalanságot, bodicseket, hirtelen halált és váratlan feltámadást, csalást, elvetemült acsarkodást ők még nem láttak. A harmadik napon a két táborra osztott mongoloidok még mindig nem tudták eldönteni a bajnokság sorsát, hiszen egyforma erővel, technikával bírtak, a száguldás hajtófonatai, az érzelmi belharmónia-borulásaik azonosan oszlottak el a győzelemért lihegő lelkükben. Kutyafejűkben hasztalan keresgéltek évekig a spitzberga tudósok a fantázia lenyomatát. A ravasz cselvetést kizárólag a harcokban tudták volna alkalmazni.

Ha nyílt volna erre alkalom a Spitzbergák partjai előtt. Emelte fel hangját Izidor bácsi, amikor idáig ért szalagra rögzített visszaemlékezésében.

De nem nyílt, mert azon a piciny résen, szüneten, amit a korong egyik kiperdülése okozott, a korong egészen a főváros, Longyearbyen szomszédságában fekvő Piramydenig röpült, és éppen Izidor bátyám lábainál esett le. A településről tudnivaló, hogy ámbátor a svédek alapították szénbányászati céllal, 1927-ben azonban eladták a Szovjetnek. Emezek pedig, összefagyva, 1998-ban felhagytak a bányászattal és a vodkaméréssel. Piramyden szabadon látogatható, bár teljesen lakatlan, az épületekbe azonban tilos engedély nélkül belépni balesetveszély miatt; legtöbbjük le is van zárva. A település hajóval vagy hómobilal közelíthető meg. Vezetett látogatások is vannak angol és mongol valamint norvég és orosz nyelven. – Ezen buzdulhattak fel a tatárok, akik tudták, hogy a szigeteken nem léteznek utak. Ebben majdnem olyan, mint Tatárföld a Nagy Októberi Szocialista Felfordulás – helyett.

Izidor bátyám fölemelte a földről a korongot (puck), és kiballagott az úttalan rénszarvascsapáson át a partig. Szerencséje volt, mert a fővárosban, Longyearbyenben és környékén április 20-tól augusztus 23-ig süt a Nap (régebben nálunk is így volt, ráadásul, emlékezett Izidor bátyám, hiszen ilyenkor kapta a legtöbb szalámirendelést a boltoktól, ez kellett a popornak a bokrok alján az állami augusztálisokon árdéjjal), de október 26-tól február 15-ig teljes a sötétség. Augusztus 21-e volt. A tundra típusú élőhelyéről Izidor bátyám komótos battyogását rengeteg tengeri madár követte a fészkelőhelyéről kipillantva. Ámulva nézte a szigeteken található négy emlősfaj: a svalbardi mezei egér (*Microtus epiroticus*), a sarki róka, a svalbardi rénszarvas és a jegesmedve. Mióta a jegesmedvék egyre gyakrabban fordulnak meg portyák és színházi turnék ürügyén a Spitzbergákon, a helyieknek elővigyázatosságból puskát kell maguknál hordaniuk a városokon kívül, de a medvéket törvény védi, így nem szabad őket ok nélkül megzavarni előadás közben. (Van, aki elővigyázatosságból még a mobilját is kikapcsolja.)

Izidor bátyám tisztában volt azzal, hogy a tatárság sokkal nagyobb veszélyt jelent, mint a svalbardi bestiák társasága, ezért nem vett magához puskát, csak egy kis maroklófegyvert nadrágjába rejtve, amely még a nagynénémé, a Matti nénié volt. Neki a tatárokkal okvetlen találkoznia kellett. Minden eshetőségre gondolva, magához vett két rúd spitzbergai szalámirudat, melyet óvakodott volna szánhúzó kutyákból készíteni – ámbátor máskor megtette, mert tudta, a bennszülött norvégok (uralkodó nemzet), oroszok vagy ukránok fagyott kisebbségi nyelvűkkel semmilyen ízt egymástól nem képesek tisztességesen megkülönböztetni –, de annál inkább elővigyázatosságot parancsolt a kifinomult ízlésű húszabáló, szalámifogyasztó mongolfiak jelenléte. Ajándéknak, megvesztegetésnek szánta? Nem lehet eldönteni. Volt azonban tarsolyában egy sokkal fontosabb eszköz is. Egy aranyóp. Hitelesített jégkorongmérkőzést irányító síp és a régi, de még mindig érvényes játékvezetői engedélye. Tudta, ha célba akar érni, éppen ezekre lesz szüksége.

A parton éppen arra a jelenetre toppant be, amikor Mitokán, a tatárok vezére a dísztribünön toporzékol, tűrhetetlen, hogy egy vacak tartalékkorong sincs a sikkasztó, agyalágyult szertárosnál. Murza Zalakán azzal védekezett, hogy hódítani jöttek, nem mérkőzni, otthon Tatárbugacon van még hetven, Csíkból zsákmányolt korong, de...

... De itt van, uraim, kibálta át Izidor bátyám egy úszó jégtáblán állva, mely éppen a dísztribün előtt úszott el lassú méltósággal. Mindenki egyszerre kapta oda kutyatekintetét, sokan még a marcona-álarcot is elfelejtették felolteni, amit a veszekedés hevében téptek le magukról. Ők ugyanis nem hagyományos/előírásos szerelésben, hanem marconasisakban és -álorcában ütötték a gumikorongot. (Ezért az európai jégkorongszövetség már többször figyelmeztetésben részesítette Mitokánt, de mindig győzött a kisérepek iránt érzett európai sporthumanizmus, és adtak még egy évet a tatár jégkorong szövetségnek, hogy megfelelő védősísakot, pofarostélyt szerezzen be.)

Hásze neked mi bajod, te spitzbergai szerecsia? – kérdezte Mitokán csíki mellézköngékkal tarkított, kissé selypes magyarsággal. Végte is, annyiszor törtek már be Csík al- és felfelébe, Gyergyószentkatlanba, a vacsárcsi vacsora-búcsúra vagy a szeredai bankfiókba, oly sokszor tárgyaltak, viaskodtak, harcoltak, kaláberoztak, tarokkoztak, tábléztak vagy babbamáriásoztak a helyiekkel, álltak szemtől szemben vagy egymás mellett a jégpalota zöldmárvány vízeldéjében Piros Vilmostal, Fehér Agyarral és Zöld Ásszal, hogy teljesen elsajátították a lokális nyelvjárást-kelést.

Azért jöttem, megkövetlek benneteket, jóemberek, mert én vizsgázott, leigazolt hokibíró vagyok, én vezettem annak idején a Dinamó elleni emlékezetes mérkőzést, amikor a szeredai cseszemesze 40 nullra nyert Bukarest ellen. Érted-e?

A tatárok összenéztek, úgy értem, egymás felé fordultak, látszott, hogy fő a fejük, félő volt, hogy a kieresztett és sístergő elmegőzöktől megolvad a pálya jege, és akkor mind odavesznek. Erre számított Izidor bátyám is titokban. De ez nem jött be. Maradt hát a játékvezetés... Mint afféle komor látót és hallót ember, aki már teljesen elcsipázott meccset is visszahozott a szégyen és kiesés sírjából egy kis bírói segédlettel, nem riadt vissza a feladattól. Hja, mi volt ez egy Felcsik kontra Alcsik mérkőzéshez képest, ahol vér folyt a csillagösvényeken, valódi vér és verített verejték, jéggé dermedt őserő szilánkolódott vad káromlássá, kicsapott medréből a Léthe vize, és vijjogva szállt a végzet dögkeselye minden játékos tajtékozó vállára?! Mi volt ez, ahhoz viszonyítva, ahogyan Wákár

Wadkár legénysége bedögölte az Olt jege alá a bőcs fővárosi katonacsapatot?! Az volt csak az ősvérre menő tragikus mérkőzés, táti!

Tudta, nem szabad gyakran sípjához nyúlni, hadd fussanak a legények számtalan szabad kört, hadd vaduljanak bele a lehetőségek többszörösebe, hatványozott csakrájába, kapjanak lóra, mikor már a korcsolya sem elég gyors, a túlütések felett szemet kell hunyni, hadd pattanjanak vissza az ellenfél szügyéről, ágyékáról, sisakjáról, mamutlábáról, süvitve taroljon, füstöljön, lángoljon a magamagát mind jobban hergelő erőszak, a fékezhetetlen győzni vágyás. Akármely áron.

És valóban a két csapat csak az első sípszóra várt, amit Izidor bácsikám – úgy tűnt – a végtelenségig elnyújtva, vontatottan, késve adott meg, ami a két csapatból máris izgalmat és puffancs dühöt váltott ki, de a tatárok közismerten szavatartó népek, ha egyszer azt ígérték, hogy visszatérnek Csíkba rabolni vagy Gyergyóba gyűjtogatva rabláncra fűzni férfit, fehércselédet és kisdedet, akkor ahhoz tarották magukat. Jöttek, és csak a helyiek heves ellenállásán tört meg a pontosság. Ezzel magyarázható – világosított fel a nyilvánvalóról bennünket Izidor bácsi évekkel később, midőn hazalátogatott a Spitzbergák szalonpicces éjszakáiból a maga mögött hagyott napfényes unalmába, ahol egykor ő és szalámigyára született – nem tudni, ha vágyott utánunk annyi hosszú éjszakás esztendő múltán is, vagy csak udvariasságból jődögélt alá a Bőrcsök utcán –, hogy manapság azokon a régen te tatárdúlta helyeken éppen azért pontatlanok a hivatalok, elcsúsznak a megbeszélte találkozók, randevúk, késnek a vonatok, vontatott az ügyintézés, mert génjeikben, idegeik zárókövén még mindig ott sziporkázik a tatárok keltette félelem és taszítás.

Az a bizonyos düh, mely a késlekedő kezdősípszóra vonatkozott értekezésünkben, mégsem fordult Izidor bátyám ellen, hiszen Mitokán és Zalakán, a két csapat választott kapitánya szavát adta, hogy Izidort elfogadják feddhetetlen bírójuknak, meghajolnak igazságos és részregörnyedést hírből sem komázó ítéletei előtt, a felálló csapatok és cseretársak felszerelését minden jégrelépés előtt háborítatlan ellenőrizheti, megmérheti sublerral a korcsolyaél szélességét, ellenőrizheti a kesztyűk és ütők szabályszerűségét és megfeleltetését a nemzetközi kánonokkal és kamperszövegekkel.

A sípszó után a két csapat egymásnak rontott, gyors és szétbogozhatatlan kavardás támadt, lökdösésről szó sem volt, nekivakodott mozdonyok futottak egymással szemben, az ég elsötétült – amúgy is közeledett a hosszú sarki éj, mint már volt alkalom említeni –, de nem a lebukó nap hiányából fakadt, hanem annyira sebesen, gyakran és számszerűen emelkedtek az ütők, botok, cséphadarók és sújtottak le, követhetetlen volt drámai sebességük, a be- és összecsapások tömértelensége, gyakorisága, csupán reccsenések hallatszottak, mintha a jég rianna, hang nélkül viczorogtak, csépelltek, támadták, püfölték, botozták, ütötték-verték egymást, gyepálták saját véreiket, saját és társnemzeti vérük hullásával mit sem törődve, az utolsó cseppig, a végső győzelemig, a nagy kéjmámor és zsákmány bűvöletében.

Mert, ha nem mondtam volna, fiúkák – eszmélt ki a küzdelem szépséges ábrázolásából Izidor bátyám –, azt ígértem a tatároknak, a spitzbergai jégtanács és a nagy nemzeti tundragyűlés őszinte aggodalma közepette, félórás tanácskozást tartottam a szigetek 1507 lakosának (született spitzek és bergák, valamint bevándorolt norvég időjósok, ukrán és hófehérorosz bányacsutorások) szűkített parlamenti plénumával, és ott közöltem, hogy a tatárok egyik vagy másik csapatának győzelme esetén (ami kizárt, ha minden a tervek szerint zajlik) kapnak hét véka ezüstöt, hét véka aranyat és a sziget valamennyi 25 év alatti leányát, tekintve, hogy a Spitzbergák lakossága erősen előregedő félben van, a korfa már erősen korhad a demográfiai szaporulat hiányában, alig vannak hatvanan, ennyit pedig a kidőglött tatárok aligha fognak sebekből sajogva, összekaszabolva nászra vinni, megprűtykölni, a szüzeket és hajdonokat inkább arra kellene felvértezni, hogy a tatár túlélők sebeit, a még mozgásképeseket bekötözzék jó szoros halászcsomóval gúzsba, a többieket pedig nyugodtan jegelhetjük a feltámadásig, nem tudom, ha a tatárok egyáltalán befőznek-e a halált követő télen bármiféle hadisteni legendás hitet, reményt, üdvözlést, vérkörte-befőttest a túlvilági élethez. A plénum, láttam rajtuk, hiszi is, meg nem is, amit mondok, hitelem nem volt sok, de jobb nekik sem jutott eszükbe, mert a medveölőpuskák így nyár végén még zsírba süllyesztve pihentek, és a szigeti ellenállóknak, az ostromlottaknak semmi reális esélyük sem volt a túlélésre, a méltányos hadifogságra, avagy arra, hogy a szamarkandi rabszolgavásáron nyugati humanista utazók váltsák ki őket. Egész Spitzbergákon huszonkilenc-harminc évig kellene gyűjteniük a váltságdíjat, ha valamennyi fogoly, a sziget teljes lakossága, engem is beleértve, élve érkezünk meg Szamarkánda vagy jobb esetben a művészetkedvelő, zenebolond Johann Sebastian Bachcsiszarájba.

De Izidor bácsi, vágott közbe megint öcsém, van der Kisokos, ha mind fogságba estek, akkor ki a bánat vált ki titeket a szomorú rabságból?

Izidor bácsit azonban nem lehetett zavarba hozni. Hát az északi népek szolidaritási alapjából utalnák át. A hagyományos egymásrautaltság, összetartás azonnal működésbe lépne, az orosz és hófehér kormányzat erélyes fellépése előtt térdre esnének, s akkor még mit sem szoltam az ukrán vámmúnió és bankszövetségről Kolja Zgripcurenko neves pénzügyvezetője alatt...

A tatár martalócok teljesen elvakultak, belefeledkeztek a küzdelembe, nem számított a játékidő, a háromharmad összesen másfél napig tartott, közben besötétedett, és a parton felállították a pótgenerátorokhoz kapcsolt stadionfényszórókat. Nagybácsink csupán egy játékost állított ki, amikor annak bal lábát már vagy húsz perce a harmadik menetben leszakította valaki vagy valakik, és szegény fiú bottal hajította magát támadásról támadásra. Sőt, a hullott lábát is odapöckölte a saját kapusának a sikeresebb védekezéshez, ami nyilvánvalóan teljesen szabálytalan volt.

A másfél napos küzdelem után senki sem maradt lábon, tört végtagokkal, zúzott koponyákkal, elferdült nyakkal, kiugrott (rúgott?) csigolyákkal, szakadt álorcával, hordágyon, olyik fej nélkül volt kénytelen elhagyni a küzdőteret a végső kettős sípszó után. Addigra már a meleg áramlat is visszanyerte lélekjelenlétét, különösebb külső befolyás nélkül újra mosni kezdte Svalbard (a Spitzbergák neve a benszülőttek nyelvén) partjait, a véres, csontszilánkos, elrongyolt mezekkel, törött botokkal, elcsavart korcsolyákkal, szétszagotott pampókkal borított pálya mindenestől a tengerfenékre süllyedt, vagy elsodorta a várva várt meleg áramlat, a holtakért és sebesültekért végre hosszas kurbizás, telefonálás, füst-, fény- és fingjelek leadása után jelentkezett a genfi székhelyű Vöröskereszt, és elszállították őket Tatárszkoje Szelóba, ahol gyönyörű emlékművet faragott nekik a tatár származású Cserkaszov Lili faragász és hétpróbás holdtölte.

A győzelem estéjén kezdődő hóhullásban a Spitzbergákon, a főváros főterén megfőzték az első igazi nemzeti ételt, a mitokányt, ami ugyanolyan, mint a hétvezértokány, csak itt az alvezérek és vezérhelyettesek, sarkkutatókat főzik bele a gulyásba. (Tartármártást viszont az istennek sem vettek magukhoz, pedig váltig kínálták a résztvevőket a megmenekült svalbardi szüzek, hajdononok és főállású pincérlányok.) A lakosság vállára vette nagybátyámat, és tundraszerte körbehordozák fátylak fénye mellett, szüzeket és erényes középkorú háziasszonyokat, medveölő atlétanókat ajánlottak föl neki, míg rénszarvas-indulókat zenéltek az ablaka alatt hét álló sarkifénytörősen át, a szalámigyárt róla nevezték el stb., stb.

Hasztalan szabadkozott, igyekezett elhárítani a túlzott kitérőket, az érzelmi rengéseket. Mindhiába. Az emberek szeretetével nem lehet játszani, viccelni, alkudozni, azt nem illik kockára vetni. Ha egy nép szeretni kíván valakit, imádni, hősnek látni, az ellen nincs orvosság a sarkvidéki narancsligetekben sem. Beletörődött.

Ekkor érkezett végleg haza a Spitzbergákra.

Kategoria: vers, próza
Denumire autor: Sebestyén Mihály

Látó Szépirodalmi Folyóirat